

**Haridus- ja Teadusministeerium**  
**Munga 18, 50088 Tartu**  
**E-post: hm@hm.ee, mariann.saaliste@hm.ee**

Cc:  
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium  
E-post: info@mkm.ee

24.07.2025

**Arvamus ja selgitustaotlus seoses Vabariigi Valitsuse määruse „Asutuse teadus- ja arendustegevuse toetuse eraldamise ning toetuse tagasinõudmise tingimused ja kord“ eelnõuga (EIS nr HTM/25-0746)**

Austatud Kristina Kallas

Käesolevaga esitame Icosagen Cell Factory OÜ arvamuse ja küsimused seoses Vabariigi Valitsuse määruse „Asutuse teadus- ja arendustegevuse toetuse eraldamise ning toetuse tagasinõudmise tingimused ja kord“ eelnõuga.

TAIKS-i ja määruse eelnõu lugemisel jääb ebaselgeks see, kuidas kujuneb ja missugune saab olema eraõiguslike TA asutuste tegevustoetus järgnevatel aastatel. Eraõiguslikud TA asutused on võtnud enesele pikaaegseid TA tegevusega seotud kohustusi, kuid kindlustustunne rahastuse mahu osas puudub, kuna uus toetuste määramise kord, mis hakkab kehtima juba paari kuu pärast, on jätkuvalt ebaselge ning TA asutused ei tea, kuidas uus süsteem nende rahastamist praktikas mõjutama hakkab.

Uue TAIKS § 21 lg 2 kohaselt jaguneb asutuse teadus- ja arendustegevuse toetuse (tegevustoetus) eelarve vähemalt 70 protsendi ulatuses baasrahastuseks ja kuni 30 protsendi ulatuses tulemusrahastuseks.

TAIKS § 21 lg-te 6 ja 7 alusel eraldatakse avalik-õiguslikele ja eraõiguslikele TA asutustele tegevustoetust eraldi, vastavalt HTM-i või MKM-i eelarvest ning toetuse iga-aastane jaotus kinnitatakse sama § lg-te 19 ja 11 kohaselt samuti eraldi avalik-õiguslike ja eraõiguslike TA asutuste kohta vastava ministeeriumi poolt.

TAIKS-i ja määruse eelnõud lugedes jääb ebaselgeks, kas tegevustoetusel on üks kogueelarve, millest arvestatakse toetust kõigile TA asutustele, või on HTM-il ja MKM-il kummalgi eraldi kindlaks määratud tegevustoetuse eelarve, millest arvestatakse ja makstakse tegevustoetust vastavalt avalik-õiguslikele ja eraõiguslikele TA asutustele eraldi.



Baasrahastuse määramine on TAIKS § 21 lg-s reguleeritud järgmiselt: *Baasrahastuse määramisel leitakse iga asutuse osakaal, arvestades teadus- ja arendustegevuse toetust, mis on talle toetuse määramise kalendriaastale eelneva kolme kalendriaasta jooksul eraldatud, ning samal perioodil eraldatud teadus- ja arendustegevuse toetuse kogumahtu.*

Baasrahastuse määramine üleminekuperioodil seniselt baasfinantseerimiselt on täiendavalt reguleeritud TAIKS §-s 31: Asutuse teadus- ja arendustegevuse toetuse baasrahastuse arvestamisel aastateks 2026–2028 võetakse aluseks teadus- ja arendusasutusele, ülikoolile või evalveeritud rakenduskõrgkoolile asutuse teadus- ja arendustegevuse toetuse määramise kalendriaastale eelneva kolme kalendriaasta jooksul eraldatud sama liiki toetus ja baasfinantseerimine osakaaluna samal perioodil teadus- ja arendusasutustele, ülikoolidele või evalveeritud rakenduskõrgkoolidele eraldatud asutuse teadus- ja arendustegevuse toetuse ja baasfinantseerimise kogumahu.

Palume selgitada, kas eraõigusliku TA asutuse baasrahastuse määramisel arvestatakse selle asutuse viimase kolme aasta baasfinantseerimise/tegevustoetuse osakaalu sama perioodi jooksul kõigile TA asutustele makstud baasfinantseerimisest ja tegevustoetusest või üksnes erasektori TA asutustele makstud baasfinantseerimisest ja tegevustoetusest? Teisisõnu, kas avalik-õiguslike ja eraõiguslike TA asutuste baasrahastuse osakaalud arvestatakse eraldi või arvestatakse kõigi TA asutuste baasrahastuse osakaalud ühiselt?

Juhul, kui kõigile TA asutustele eraldatakse baasrahastust ühiselt samast eelarvest, tekib omakorda küsimus tegevustoetuse tulemusosa arvestamise kohta. Määruse eelnõu 2. ja 3. peatükist nähtuvalt eraldatakse tegevustoetuse tulemusosa äriühingutest TA asutustele MKM-i eelarvest ning avalik-õiguslikele TA asutustele HTM-i eelarvest erinevate proportsioonide ja näitajate järgi – seega tulemusosa arvestamine toimub avaliku ja erasektori asutustele erinevatest kindlaks määratud eelarvetest, kuid ei ole selge, kuidas ja mis alustel vastavad eelarved välja kujunevad. Palume selgitada, kuidas kujuneb HTM-i ja MKM-i eelarvetest eraldatavate tegevustoetuse tulemusosade kogumaht?

Juhul, kui HTM-il ja MKM-il on täielikult eraldiseisvad tegevustoetuse eelarved, millest arvestatakse ja eraldatakse avaliku ja erasektori TA asutustele eraldi tegevustoetust (sh 70% baasrahastus ja 30% tulemusosa), palume täiendavalt selgitada, kuidas kujuneb kummagi ministeeriumi tegevustoetuse maht/kuidas jaguneb riigieelarvest eraldatud tegevustoetuse eelarve MKM-i ja HTM-i vahel? Erasektori TA asutuste jaoks on oluline teada, kas MKM-i poolt eraldatav erasektori TA asutuste tegevustoetuse kogumaht saab olema piisav, et tagada erasektori TA asutustele samaväärne/võrreldav rahastamine võrreldes varasema baasfinantseerimisega.

Täiendavalt soovime täpsustada ja selgust saada tegevustoetuse tulemusosa määramise tingimuste osas.

Määruse eelnõu § 3 p 6 kohaselt on avaliku sektori TA asutuse tulemusosa arvestamise näitaja “registreeritud patenditaotlus koefitsiendiga 1 ning patent koefitsiendiga 3”. Samas eraõiguslike TA asutuste tulemusosa arvestamise näitajaks on § 7 p 2 järgi “registreeritud patenditaotlus koefitsiendiga 1 ning kaitstud patent koefitsiendiga 2”. Palume täpsustada, mida peetakse silmas termini “kaitstud patent” all ning kuidas see erineb terminist “patent”? Kas üheks kaitstud patendiks loetakse patendiperekond (st sama patent jõustatud ühes või mitmes riigis) või käsitletakse patendi jõustamist riikide kaupa



eraldi patentidena (st igas riigis patendi jõustamine annab juurde vastava koefitsiendi), nagu on olnud siiani baasfinantseerimise puhul? Õigusselguse tagamise huvides tuleks määruses kasutada ühtlustatud terminoloogiat ning täpsustada (määruses või seletuskirjas) mõiste “kaitstud patent” tähendust.

Eelnõu § 9 lg 1 kohaselt eraldatakse tulemusosast 30% äriühingutest TA asutustele proportsionaalselt TA projektide mahule, mis on kaasatud riigieelarve välistest vahenditest alus- ja rakendusuuringute või eksperimentaalarenduse läbiviimiseks. Palume täpsustada, mida täpsemalt peetakse silmas TA projektide mahu all, st kas arvestamise aluseks on projektide arv, projektide läbiviimiseks saadavad toetused, äriühingu poolne finantseerimine, muu(d) kriteerium(id)?

Eelnõu § 10 lg 2 kohaselt esitab äriühingust asutus tegevustoetuse mahu määramise alusandmed MKM-ile 1 jaotuse kinnitamisele eelneva aasta 1. oktoobriks. Saame aru, et baasrahastuse puhul on nendeks andmeteks viimase kolme aasta baasfinantseerimise ja tegevustoetuse andmed, st käesoleva aasta 1. oktoobriks tuleb esitada andmed 2023-2025. aastal saadud baasfinantseerimise kohta. Tulemusosa puhul jääb määruse eelnõust ebaselgeks, mis perioodi kohta alusandmeid esitada tuleb ja millise perioodi andmete põhjal tulemusosa mahud määratakse. Palume täpsustada, millise perioodi kohta peab äriühingust TA asutus esitama MKM-ile alusandmed tegevustoetuse tulemusosa ehk määruse §-des 7-9 toodud näitajate kohta?

Lugupidamisega

Mart Ustav

Icosagen Cell Factory OÜ juhatuse liige

